

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WOŹNIKI NA LATA 2020 – 2022

I. Wprowadzenie

Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r. poz. 1111 z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku. Zgodnie z zapisem uchwalonym w preambule „*Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami*”.

Głównym założeniem programu i istotą systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną, w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zajmujących pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest także jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak również poszanowanie godności wszystkich osób.

Rodzina należy do tych instytucji społecznych, które mimo zmian zachodzących w wielu obszarach istotnych z punktu widzenia rodziny ciągle znajduje się na samym szczycie hierarchii wartości społecznych. W rodzinie zaspakajane są wielorakie potrzeby jej członków. Dla potomstwa rodzina stanowi naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, w którym poprzez właściwe oddziaływanie stymulowany jest rozwój i kształtowana jest tożsamość młodego człowieka. Niezmiernie istotne jest, aby rodziny zapewniały dzieciom przestrzeń do prawidłowego rozwoju. Każdy rodzic napotyka na trudności w procesie wychowania dzieci. Problemy te mają zróżnicowany charakter i natężenie. Jeśli pojawiające się problemy przewyższają możliwości ich rozwiązania przy wykorzystaniu własnych zasobów rodziny, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy także problem ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia. Należy wobec tego dokonać wszelkich starań, by rodziny przeżywające trudności uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie, bez wsparcia instytucjonalnego realizować założone funkcje rodziny. Działalność na rzecz rodziny powinna koncentrować się na wyrównywaniu różnic socjalnych, tworzeniu równych szans, pomocy w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane wobec dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest zadaniem gminy. Zgodnie z przytoczoną wyżej ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest ono realizowane w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. W przypadku rodzin wymagających takiej formy pomocy, pracę z rodziną prowadzi asystent rodziny, czyli osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzaniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, sprawowana jest piecza zastępcza, którą organizuje powiat. Może być sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej (placówka opiekuńczo-wychowawcza, placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny)

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wsparcie, o którym mowa w ustawie obejmuje zapewnienie dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających

rodzinę, zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa wskazuje, że rodziny uprawnione zostaną objęte wsparciem asystenta rodziny na zasadach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach owego rozwiązania można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej. Zadaniem asystenta rodziny jest opracowanie katalogu możliwej pomocy w oparciu o indywidualną sytuację rodziny i występowanie do „odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”.

II. Regulacje prawne

W celu zapobiegania i rozwiązywania istniejących problemów, z którymi borykają się rodziny, powstał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 dla Gminy Woźniki, w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Opracowanie Programu oraz jego wdrażanie odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 poz.1507 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”(Dz. U. z 2019 poz. 473)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 poz. 2137z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 poz. 2220 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2018 poz. 2134 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019 poz.670 z późn. zm.)

III. Diagnoza środowiska i problemu

Punktem wyjścia do sformułowania zadań Programu Wspierania Rodziny w Gminie Woźniki na lata 2020-2022 jest interpretacja danych dotyczących osób i rodzin objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Woźnikach. Dla potrzeb w/w programu zgromadzono informacje na temat: liczby mieszkańców, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych oraz Funduszu Alimentacyjnego oraz liczby dzieci i młodzieży z terenu Gminy Woźniki umieszczonych w pieczy zastępczej.

DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ W 2018 ROKU	
Ogółem liczba mieszkańców	9534
KOBIETY	
Ogółem liczba kobiet	4821
Wiek od 0 do 17 lat	823
Wiek od 18 do 59 lat	2733
Wiek 60 lat i więcej	1265
MĘŻCZYŹNI	
Ogółem liczba mężczyzn	4713
Wiek od 0 do 17 lat	917

Wiek od 18 do 59 lat	3156
Wiek 60 lat i więcej	640

Z danych dotyczących sytuacji demograficznej wynika, że na dzień 31.12.2018 Gmina Woźniki liczyła 9534 mieszkańców, w tym 4821 kobiet i 4713 mężczyzn. Liczba osób do ukończenia 18 roku życia wynosiła 1740. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, a mianowicie 5889, natomiast najmniej liczną grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym – 1905.

DANE O SYTUACJI SPOŁECZNEJ W 2018 ROKU	
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	119
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	379
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych	684
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	12
Liczba dzieci z terenu Gminy Woźniki umieszczonych w pieczy zastępczej	10
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	39
Liczba rodzin korzystających z ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny	159
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	7
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	9

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Woźnikach wynika, że mieszkańcy Gminy Woźniki korzystali w 2018 roku z różnych form wsparcia pomocy społecznej realizowanych przez tutejszy Ośrodek. Najczęstszymi przesłankami udzielania pomocy były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba. W większości przypadków do przyznania pomocy było równoczesne występowanie kilku przesłanek.

POWODY PRYZNANIA POMOCY PRZEZ MGOPS W 2018 ROKU		
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	82	190
Niepełnosprawność	60	119
Bezrobocie	47	118
Długotrwała lub ciężka choroba	29	49
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gosp. domowego	22	70
Przemoc w rodzinie	3	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	16	88
Alkoholizm	5	11

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0
Narkomania	0	0

Z niniejszej tabeli wynika, że niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego została zdiagnozowana w 22 rodzinach w skład których wchodzi 70 osób. Rodziny te poprzez pomoc ze strony MGOPS mają szansę zapewnić dzieciom właściwy rozwój, co warunkuje pozostawieniem dzieci w ich rodzinach biologicznych.

W 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach zatrudniał jednego asystenta na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1 etatu, dzięki środkom własnym i funduszom pozyskanym w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018. Wsparciem asystenta rodziny objętych zostało 9 rodzin w których skład wchodziły 42 osoby w tym 26 dzieci.

IV. Adresaci programu

Adresatami programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Woźniki, przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, ubóstwem, a także kobiety w ciąży i ich rodziny ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

V. Realizatorzy programu

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, jako organizator pracy z rodziną.

VI. Cele programu

·Cel główny

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

·Cele operacyjne:

- 1) Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny
- 2) Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej
- 3) Podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się pracą z rodziną

Cel operacyjny nr 1				
Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny				
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.1	Udzielanie rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy w formie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	MGOPS Woźniki	Liczba wypłaconych świadczeń	Poprawa jakości życia rodzin
1.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w formie gorącego posiłki	MGOPS Woźniki	Liczba dzieci objętych dożywianiem	Zmniejszenie problemu niedożywienia wśród dzieci i młodzieży

1.3	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym	MGOPS Woźniki	Liczba osób objętych wsparciem Ilość stypendiów dla dzieci	Pomoc materialna
1.4.	Udzielanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”	MGOPS Woźniki	Liczba osób objętych wsparciem	Poprawa standardu życia rodzin
1.5	Pomoc finansowa w zaopatrzenie dzieci i młodzież w podręczniki i art. Szkolne „Dobry start”	MGOPS Woźniki	Liczba osób objętych wsparciem	Pomoc materialna dla rodzin
1.6	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	MGOPS Woźniki	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem	Poprawa sytuacji materialnej rodzin
1.7	Rozwijanie działań wspierających i edukacyjnych skierowanych do rodziców biologicznych dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej mających na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców, budowanie pomiędzy nimi więzi	MGOPS Woźniki	Liczba rodziców biologicznych korzystających ze wsparcia asystenta rodziny Liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej	Reintegracja rodzin

**Cel operacyjny nr 2
Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej ?”**

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
2.1	Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, organizowanie pracy z kobietami w ciąży i ich rodzinami (szczególnie kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych	MGOPS Woźniki	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta Liczba asystentów rodziny Liczba osób objętych wsparciem asystenta w ramach programu „Za życiem”	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie

2.2	Świadczenie pracy socjalnej rodzinom	MGOPS Woźniki	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie
2.3	Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	MGOPS Woźniki	Liczba wpływających „Niebieskich Kart” Liczba grup roboczych Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą.
2.4	Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	MGOPS Woźniki	Liczba monitorowanych rodzin	Reagowanie na problemy pojawiające się w rodzinach
2.5	Motywowanie do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Woźnikach	Ilość przeprowadzonych rozmów z osobami podejrzanymi o nadużywanie alkoholu	Dobrowolne podjęcie leczenia odwykowego w placówkach Poprawa funkcjonowania rodzin.
2.6	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	MGOPS Woźniki	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej Kwota wydatków na pieczę zastępczą	Zapewnienie bezpiecznych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej

**Cel operacyjny nr 3
Podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się pracą z rodziną**

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
3.1	Zapewnienie pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny dostępu do szkoleń	MGOPS Woźniki	Liczba szkoleń Liczba uczestników szkoleń	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności
3.2	Zapewnienie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	MGOPS Woźniki	Liczba szkoleń, specjalizacji Liczba objętych osób	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności

VII. Sposób kontroli i realizacji programu.

Za sporządzanie corocznych sprawozdań oraz monitorowanie stopnia realizacji Programu odpowiedzialność ponosi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach, który jest realizatorem Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022.

VIII. Źródła finansowania

Zakłada się, iż przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 finansowane lub współfinansowane będą z budżetu Państwa, budżetu Gminy oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

IX. Zakończenie

Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 dla Gminy Woźniki zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia, a w szczególności dzieci.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. W związku z tym niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Powyższe działania zwiększają szansę rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki, które w zakresie swoich działań mają wspierać dzieci i rodziny. Należy wymienić tutaj m.in. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policję, Placówki Oświatowe z terenu Gminy, Zespół Interdyscyplinarny. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie dysfunkcji społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.